

ELŐSZÓ

0. A *Szemiotikai szövegtan* eddigi köteteiben a szövegtani kutatás különféle aspektusaival foglalkoztunk. Az első kötetet, amelyet a szövegtani kutatás alapkérdéseinek szenteltünk, közvetlenül két olyan kötet követte, amelynek központi kérdése a magyar szövegtani kutatás áttekintése volt. Az ezek után következő („A verbális szövegek szemiotikai megközelítésének aspektusaihoz” főcímű) 4., 6. és 8. kötet a legkülönbébb szempontok és témák tárgyalásának engedett teret. E kötetek sorát ‘szakította meg’ az 5. kötet, amely „Szövegtani kutatás: témák, eredmények, feladatok” címének megfelelően ‘felmérés’ jellegű volt, valamint a 7. kötet, amely a ‘multimediális kommunikátumok’ szemiotikai textológiai megközelítésének néhány kérdésével foglalkozott. Ami a szövegtan ‘szemiotikai textológia’ nevű ágát illeti, a 8. kötet úgy ‘felel’ az elsőre, hogy a szemiotikai textológia alapkérdéseire vonatkozó terjedelmes diszkussziót közöl, miként azt az első kötet is tette.

1. A jelen kötet egy *három* kötetre tervezett *egység* első része. Ezzel az egységgel annak a *diszciplináris környezetnek* az érzékeltetése a szándékunk, amelyben a szövegtani kutatás folyik, illetőleg amelynek szem előtt tartása mellett folynia kellene.

Az itt publikált *első* rész sajátos feladatot vállal, amennyiben a szövegtani *kutatás* diszciplináris környezetéről *átfogó képet* kíván nyújtani. Mint ilyen, nem ‘kézikönyv’ jellegű, amely az adott témákról részletekbe menően tájékoztat, hanem inkább ‘légifelvétel’ annak a diszciplínaegyüttesnek a terepéről, amelyen akarva-akaratlan mindenki mozog, aki szövegtani kutatással foglalkozik. E légifelvétel jelezni kívánja az adott ‘terep’ valamennyi releváns ‘területi egység’-ét, ha az egyes területi egységekre vonatkozóan az adott kötet sem egyforma terjedelmű, sem egyforma mélységű információkat nem szolgáltat. Részletesebben foglalkozik az *interdiszciplináris alapozó diszciplinák*-kal, inkább csak tájékoztató jelleggel a szövegtani kutatás ‘*horizontális társdiszciplinái*’-val, míg a ‘makroszövegtudományok’ szektora aspektusainak tárgyalását teljes egészében a következő kötetekre hagyja. (A ‘terjedelmet’, illetőleg ‘mélységet’ a jelen kötetben azáltal próbáljuk növelni, hogy valamennyi tematikus egységet olyan szövegrésszel vezetünk be, amely az éppen adott területre vonatkozóan az előző kötetekben publikált írásokról nyújt bibliográfiai tájékoztatót. – Bár az írások egy része (természetéből következően) több területhez is tartozik, bibliográfiai adatukat csak egyszer vesszük fel.)

A *Szemiotikai szövegtan* következő köteteiben az alábbi módon folytatjuk az adott tematika tárgyalását:

- a (rövidesen megjelenő) 10. kötetben – a három kötetre tervezett egység *második* részében – egyrészt kiegészítő írásokat közlünk a 9. kötet egyes tematikus egységeihez, másrészt az úgynevezett ‘makroszövegtudományok’ közül a kötet központi témájaként az *irodalmi szövegekkel* foglalkozó különféle tudományok területi egységét választva, egy adott szövegnek – *A kis hercegnek* – irodalomtörténeti, filozófiai, stilisztikai, retorikai stb. megközelítésével kapcsolatos írásokat közlünk, amennyire lehet, az adott szövegek csupán a verbális összetevőjére koncentrálván;

- ezután – a három kötetre tervezett egység *harmadik* (befejező) részében – továbbfolytatva a kiegészítő írások közlését, központi témaként olyan írásokat közlünk,

amelyek *A kis herceg* illusztrációival kapcsolatos különböző megközelítéseket mutatnak be.

2. A jelen kötet *Bevezetés* részében található rövid tanulmány a 'diszciplináris környezet'-nek a fő területi egységeit veszi számba, valamint azok kapcsolatának lényegesebb vonásait tárgyalja. Ezek a fő területi egységek a következők: (A) az interdiszciplináris kerethez tartozó tudományágak területe, (B1) a szövegtan társtudományaié, (B2) magáé a szövegtané, (B3) a nyelvészeti tudományágaké s végül (C) az úgynevezett makroszövegtudományoké. (A kötetben a 'tudomány'/'tudományág' terminus helyett a 'diszciplína' terminus áll, mert nem minden nyelvi/kulturális kontextusban elfogadott az előző terminusok használata az itt tárgyalt területekkel kapcsolatban.)

3. A *Tanulmányok* rész szerkezete a *Bevezetés*ben vázolt területi egységeknek felel meg. Ezek közül legterjedelmesebb az *interdiszciplináris kerethez* tartozó tudományágaké, amelyekről önálló *bevezetés* tájékoztat. Ezt követik a *filozófia*, a *szemiotika*, a *kommunikációelmélet*, a *pszichológia*, a *szociológia/antropológia*, a *formális metodológiák* és a *számítógép alkalmazása a szövegfeldolgozásban*, valamint az *empirikus metodológiák* területi egységeire vonatkozó információk és tanulmányok.

Az interdiszciplináris kerethez tartozó tudományágak területének tárgyalása után az előző pontban felsorolt (B1) – (B3) tudományterület tárgyalása következik, de inkább a globális tájékoztatás szintjén, mint egy teljes képpé összeálló elméleti írások és/vagy esettanulmányok formájában.

4. Mind az *Áttekintések*, *recenziók*, mind a *Bibliográfiák*, *repertóriumok* részbe felvett írások/adatok zöme kapcsolódik a kötet tematikájához.

5. A *Miscellanea* rész egy 'diszkett formájában publikált' hipertextuálisan szervert szöveget mutat be.

Az előző kötetekhez hasonlóan ezt a kötetet is tárgy- és névmutató zárja.

Szeged, 1996. október 30.

P. S. J.
B. I.
V. L.